

ORIENTACIONS PER L'ADAPTACIÓ DE LES TITULACIONS UNIVERSITÀRIES EN PERÍODES D'EMERGÈNCIA SANITÀRIA I EXCEPCIONALITAT: IMPLANTACIÓ, DESENVOLUPAMENT I ACREDITACIÓ

La Comissió d'Avaluació Institucional i de Programes (CAIP) va aprovar el dia 13 de març el "Protocol d'actuació excepcional en el procés d'acreditació de titulacions oficials a causa dels efectes produïts pel coronavirus SARS-CoV-2» seguint les recomanacions de les autoritats sanitàries i per tal de prevenir la transmissió de virus i protegir la salut de les persones que participen en el procés d'acreditació. Aquest protocol es va actualitzar en la reunió que la CAIP va mantenir el 12 de maig per incorporar noves directrius normatives.

En aquesta reunió també es va aprovar dos documents relacionats amb l'activitat d'avaluació de la qualitat:

- «Consideracions d'AQU Catalunya davant la declaració de l'estat d'alarma en l'àmbit de l'activitat docent en educació superior» en què AQU es compromet a adaptar els seus procediments de forma flexible tot considerant les modificacions en el desenvolupament dels plans d'estudi com a conseqüència de la pandèmia. I es fixa el procediment de seguiment com el pertinent per avaluar els canvis introduïts i l'assoliment dels resultats de l'aprenentatge previstos per a l'alumnat sempre que les modificacions introduïdes no siguin permanents.
- «Protocol d'actuació en el Marc VSMA a causa dels efectes del coronavirus SARS-COV-2» que recull com adapta AQU els seus procediments d'avaluació de la qualitat de les institucions i titulacions catalanes en el període d'emergència sanitària.

Al mateix temps el Consell Interuniversitari de Catalunya ha aprovat el document «Acords i recomanacions del sistema universitari de Catalunya per a la finalització del curs 2019-2020» amb la participació de totes les universitats catalanes, la Secretaria d'Universitats i Recerca i AQU. El CIC estableix com excepcional el curs 2020-2021 i es fixen recomanacions per a les proves d'accés a la universitat, l'avaluació no presencial de l'alumnat i la realització i avaluació de les pràctiques externes, treballs de fi de grau (TFG) i de màster (TFM).

Aquest document dona compliment a l'encàrrec del CIC d'elaborar unes orientacions per a les universitats a l'hora d'abordar el desplegament de les pràctiques externes i dels TFG i TFM i l'avaluació de l'alumnat. En aquest sentit, es recullen, amplien i exemplifiquen les qüestions relacionades amb les pràctiques externes que s'han incorporat en els documents citats anteriorment. Orienta també a les persones avaluadores per a que tinguin el coneixement de les accions que es poden implantar i avaluar-les en consonància.

No obstant, d'acord amb els Estàndards i directrius per a l'assegurament de la qualitat en l'Espai Europeu d'educació superior (ESG), **les institucions d'educació superior són les principals responsables de la qualitat de la seva oferta acadèmica i de l'assegurament de la mateixa.** Aquest document conté orientacions que poden adoptar les universitats en l'exercici de la seva autonomia i responsabilitat sobre els títols que imparteix. La finalitat última ha de ser la de **garantir l'adquisició dels resultats d'aprenentatge per part de l'alumnat també en període d'excepcionalitat.**

Les consideracions d'aquest document **només són vàlides durant el període d'emergència sanitària o excepcionalitat**. Si aquest fos el cas, els canvis introduïts als plans d'estudis seran objecte d'acreditació quan AQU visiti el centre. D'altra banda, si els canvis introduïts en les titulacions esdevenen permanents, la universitat haurà de procedir a la modificació o re-verificació de la titulació, segons el cas, tot seguint els programes inclosos en el Marc VSMA.

Qüestions generals

Accés

- En aquells títols que incloguin proves específiques per a l'accés i quan no existeixi alternativa presencial, la universitat ha d'adoptar mesures que permetin obtenir resultats equivalents en la selecció de l'alumnat.

Metodologia docent, activitats formatives i avaluació

- Totes les accions implantades han de respectar els Estàndards i directrius per a l'assegurament de la qualitat en l'espai europeu d'educació superior (EEES).
- Les solucions adoptades han de prioritzar i garantir el procés d'aprenentatge de l'alumnat.
- Les universitats en l'exercici de la seva autonomia han d'implantar les estratègies i accions que consideren més pertinents per assegurar el procés d'aprenentatge en funció de la tipologia i objectius formatius de la titulació, del perfil de l'alumnat i del professorat, i de la infraestructura tecnològica disponible.
- Les activitats formatives que s'adoptin han d'aplicar-se a tot l'alumnat d'un mateix títol per igual, tot garantint l'equitat. És a dir, no poden organitzar-se grups que segueixin activitats formatives i d'avaluació diferents.
- Les universitats han d'assegurar que l'alumnat pot assolir els resultats de l'aprenentatge previstos independentment de la metodologia docent que s'hagi implantat durant el període d'emergència sanitària i d'excepcionalitat.
- D'igual forma, les universitats han de garantir que els mètodes d'avaluació que s'adoptin permeten avaluar l'assoliment dels resultats d'aprenentatge.
- Les metodologies docents i d'avaluació que s'adoptin temporalment han de garantir en tot moment la inclusió i el respecte a la diversitat de l'alumnat. És necessari doncs, que les universitats estableixin solucions que donin resposta també a l'alumnat amb necessitats educatives especials.
- Les metodologies docents i d'avaluació han de ser també inclusives amb el professorat.

Informació pública

- Les titulacions han d'informar l'alumnat dels canvis introduïts en la impartició de la docència en la seva pàgina web abans de la matrícula. Seria convenient també informar del pla de contingència en cas de nova alarma sanitària per rebrot de la pandèmia.
- Per a cada assignatura s'ha de detallar la metodologia docent, activitats formatives, avaluació i calendari docent durant el període d'excepcionalitat. Igualment convenient seria informar de les accions previstes en cas de nou estat d'alarma sanitària.
- S'ha de fer especial èmfasi en les solucions adoptades per a les pràctiques externes obligatòries i els TFG/TFM.

- Els centres informaran als seus òrgans de govern sobre els canvis introduïts, la seva orientació i desplegament.

Recursos i suport a l'alumnat

- Les universitats hauran de disposar de la infraestructura tecnològica necessària per assegurar la consecució dels objectius previstos en l'adaptació de les titulacions.
- S'haurà de proporcionar al professorat el suport i formació necessari en les solucions tecnològiques que s'adoptin.
- Els serveis d'orientació acadèmica hauran d'adaptar-se amb la finalitat d'assegurar el suport de l'alumnat en el procés d'ensenyament - aprenentatge.

Comunicació dels canvis

- Amb caràcter general, les mesures introduïdes de manera urgent durant el període d'emergència sanitària i d'excepcionalitat tenen un caràcter pal·liatiu. Per això, el seu desplegament haurà de ser temporal i acotat en aquest període.
- Quan els canvis introduïts tinguin un caràcter temporal mentre duri el període d'excepcionalitat es descriuran als informes de seguiment del centre i s'haurà d'incloure l'avaluació dels resultats d'aquests canvis.
- L'informe de seguiment equival a la informació suplementària a la memòria de verificació que recomana el Ministeri d'Universitats.
- Si el centre decideix adoptar de forma permanent els canvis introduïts haurà de presentar una modificació o re-verificació en els terminis establerts per AQU Catalunya.

Acreditació

- Atès que en el procés d'acreditació s'avalua el desplegament i resultats durant els sis (graus i programes de doctorat) o quatre anys anteriors (màsters universitaris) els comitès externs focalitzaran la seva avaluació en els cursos no afectats per la situació d'excepcionalitat derivada de la pandèmia del SARS-CoV-2.
- En les acreditacions posteriors a 2021, els comitès avaluaran el desplegament dels títols en els períodes indicats i també els resultats de les accions adoptades com a conseqüència de l'estat d'alarma.
- Si s'adopten canvis substancials que modifiquin el grau de presencialitat de la docència, en l'avaluació s'incorporaran les evidències d'una de les assignatures adaptades, s'avaluaran els seus resultats i la satisfacció de l'alumnat i professorat.

Pràctiques externes obligatòries

- Sempre que sigui possible —tenint en compte la capacitat dels centres col·laboradors— i, especialment per a les que no es duen a terme durant l'últim acadèmic, es recomana reprogramar les pràctiques externes en altres semestres o trimestres lectius no afectats per la pandèmia i que l'alumnat les pugui realitzar en la forma prevista inicialment.
- Les solucions que es puguin implantar han de tenir en compte la seva tipologia, els objectius formatius de les pràctiques i els resultats de l'aprenentatge.

- En les titulacions que habiliten per a una professió regulada i en les que els centres de pràctiques tenen també una regulació específica, s'haurà de garantir que els nous centres de pràctiques compleixen aquestes regulacions.
- En aquestes titulacions que habiliten per a la professió regulada, es suggereix estudiar les recomanacions i propostes fetes per les conferències de degans/directors i deganes/directores, sempre que no contravinguin les presents recomanacions.
- En els ensenyaments amb pràctiques externes a tots els cursos o de manera seqüencial, es pot considerar una avaluació competencial global d'acord amb els criteris establerts pels centres.
- Sempre que sigui possible i mentre duri la situació d'excepcionalitat, s'assignarà a l'alumnat a entitats i centres de pràctiques en què el teletreball estigui implantat, en ús i que la seva activitat hi estigui adaptada (o una part significativa d'ella).
- Es recomana *virtualitzar* totes aquelles activitats formatives incloses en les pràctiques externes obligatòries que la seva tipologia permeti. Aquest canvi de modalitat d'impartició ha de realitzar-se sense substituir el tipus d'activitat formativa prevista. A continuació, es presenten alguns exemples d'activitat que podrien impartir-se en modalitat virtual:
  - Assistències a reunions: d'equips mèdics, assistencials, claustres de centres educatius, reunions en les empreses, seguiment de projectes, presentació de resultats, etc.
  - Les reunions de seguiment i entrevistes amb les persones tutores als centres de pràctiques i amb el professorat responsable de les pràctiques.
  - Elaboració d'informes, dictàmens, treballs, estudis comparats, etc.
  - Suport a la recerca (recollida d'informació, etc.).
  - Activitats d'observació que es poden efectuar pel visionat de l'activitat en directe (*streaming*): intervencions quirúrgiques, judicis, conferències, etc.
  - Altres activitats d'observació que es poden substituir, si és pertinent, per estudi de casos que en ocasions poden incloure gravacions de casos reals que l'alumnat pot analitzar.
  - Disseny i elaboració de qüestionaris, entrevistes, plans de treball, de negoci, intervencions psicopedagògiques, educatives, etc.
  - Entrevistes amb clients, proveïdors, pacients, etc.
  - Etc.
- Per a les pràctiques de caràcter clínic:
  - Incloure, si és precís, centres de caràcter sociosanitari i altres centres amb activitat clínica, encara que no s'hagin previst inicialment, garantint la presència de tutors/tutores.
  - Reconèixer com a part de les pràctiques externes les feines clíniques i assistencials que ha dut a terme l'alumnat independentment de la tipologia, servei o especialitat o si s'han fet per contracte o voluntariat.
  - Introduir adaptacions curriculars de les pràctiques clíniques (simulació, etc.), quan els centres hagin assolit la seva capacitat d'acollir alumnes, d'acord amb els recursos existents i situació de cada estudiant.
- Quant a les pràctiques externes obligatòries de caràcter experimental fer ús dels laboratoris virtuals sempre que sigui factible i no hagi alternativa presencial per haver cobert totes les places possibles.
- L'avaluació de les pràctiques ha de seguir els criteris generals que s'han detallat anteriorment en el document. Si es preveu una exposició del treball realitzat (obligatòria en màsters i doctorat), la defensa es farà preferentment de forma no presencial síncrona.

Treballs de fi de grau i de màster

- Es recomana reforçar l'acció per adequar i flexibilitzar l'elaboració dels treballs a les condicions d'accés a la informació o a la realització de la part experimental per facilitar-ne la presentació i la defensa en format virtual.
- Si és pertinent i amb caràcter excepcional, l'assenyalada flexibilitat pot incorporar també treballs en grup o l'elaboració d'un treball sobre un cas d'estudi comú per al grup. En qualsevol cas, s'ha d'assegurar el nivell d'exigència dels TFG i TFM.
- Si és necessari, les universitats poden proposar una ampliació en els terminis de presentació i defensa dels treballs.
- Sempre que sigui possible la presentació i defensa dels TFG i TFM es farà de forma no presencial síncrona. Quan això no sigui possible, es pot optar per la presentació de forma virtual asíncrona (per exemple una gravació de la presentació) i defensa síncrona (entrevista per videoconferència amb el tribunal).